LIITO-ORAVAKARTOITUS PUNKAHARJUN TAAJAMASSA KEVÄÄLLÄ 2018

LIITE 09

Sisällys:

1. JOHDANTO 3
2. MENETELMÄT 3
3. TULOKSET 3
4. YHTEENVETO 8
5. KIRJALLISUUS 9
Liite 1. Selvitysalueiden sijainti Punkaharjun taajamassa
Liite 2. Liito-oravalle hyvin sopivat metsät

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy
Hanhenkaari 10 as 16
21420 Lieto
Puh. 045-6793602

1. JOHDANTO

Savonlinnan kaupunki tilasi Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy:ltä luontoselvityksen eräiltä Punkaharjun taajaman alueilta vuonna 2017. Työ käsitti kaikkiaan 16 pientä aluetta eri puolilla taajamaa (Liite 1). Työ päästiin aloittamaan vasta kesäkuussa, jolloin liito-oravien paras maastokartoitusaika on jo ohi. Kartoitusalueelta löytyi kuitenkin eräitä liito-oravan elinympäristöksi soveltuvia metsiköitä, minkä vuoksi luontoselvitystä päätettiin täydentää erillisellä liito-oravakartoituksella keväällä 2018. Tämän liito-oravakartoituksen suoritti FM (biologi) Turkka Korvenpää, joka laati myös vuoden 2017 luontoselvityksen.

2. MENETELMÄT

Liito-oravakartoitukseen liittyvät maastotyöt tehtiin 10.3.2018. Maasto oli kartoituspäivänä luminen, ja edellisenä päivänä oli satanut muutaman millimetrin kerros uutta lunta. Tästä ei kuitenkaan aiheutunut kartoitukselle ongelmia, sillä näin ohuen lumikerroksen pystyy helposti varovasti poistamaan, jolloin mahdolliset vanhemmat papanat paljastuvat.

Työssä keskityttiin erityisesti niihin metsäkuvioihin, jotka oli vuoden 2017 luontoselvityksessä todettu liito-oravalle sopiviksi elinympäristöiksi. Lisäksi kaikki muut metsäiset kuviot käytiin maastossa läpi. Maastotyömenetelmänä käytettiin julkaisussa Suomen ympäristö 1/2017 (Nieminen & Ahola 2017) annettuja inventointiohjeita. Käytännössä maastoyössä etsittiin liito-oravan esiintymisestä kertovia merkkejä, mm. suurten haapojen ja kuusten tyvillä olevia papanoita ja puiden rungoilla olevia virtsaamisjälkiä. Lisäksi arvioitiin metsän soveltuvuutta lajin elinympäristöksi, vaikka vastaavaa arviointia oli tehty jo vuoden 2017 luontoselvityksen yhteydessä. Liito-orava suosii varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa on kolopuita pesä- ja levähdyspaikoiksi sekä lehtipuita ravinnoksi. Se voi pesiä myös risupesissä ja pöntöissä sekä rakennuksissa. Siten metsistä etsittiin myös kolopuita, linnunpönttöjä ja oravien rakentamia risupesiä. Lisäksi kartoitettiin liito-oraville sopivia liikkumisyhteyksiä.

3. TULOKSET

Työssä ei löydetty merkkejä liito-oravan esiintymisestä. Kartoitetuilla alueilla on kuitenkin joitakin lajille sopivia metsiköitä. Alla on käsitelty kunkin alueen soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi.

Alue A

Alue A voidaan jakaa kahteen osaan. Kirkkotien itäpuolella sijaitsee puustoltaan vaihteleva kuvio, jolla kasvaa nuorta istutusmännikköä ja nuorta koivikkoa. Siellä on myös hieman harmaaleppää ja istutettuja kuusia. Puusto on kaiken kaikkiaan nuorta ja

kuviolla on myös aukeita alueita. Kirkkotien länsipuolella jyrkässä rinteessä kasvaa melko varttunutta harjumännikköä. Männikköön on ripustettu pöllönpönttö.

Alue A ei tarjoa liito-oravalle erityisen sopivaa elinympäristöä eikä lajia ole tarpeen ottaa alueen maankäytössä erityisesti huomioon.

Alue B

Alue B sijaitsee Pusunlahden ja Oikotien välissä. Sen pohjoisosassa kasvaa nuorta vaihtelevaa lehtipuustoa, lähinnä koivua ja harmaaleppää. Tästä etelään Pusunlahden ruovikkoa reunustaen on tiheämpää lehtipuustoa, jossa tavataan mm. harmaa- ja tervaleppää sekä kookkaita tuomia. Alueen eteläosassa puusto on harvaa, mutta varttunutta. Se muodostuu harmaa- ja tervalepistä, koivuista ja männyistä.

Alue B soveltuu kohtalaisesti liito-oravan elinpiiriksi (varsinkin ruokailualueeksi), vaikka esimerkiksi haapaa ei siellä kasvakaan. Lajiin esiintymiseen viittaavia merkkejä ei löydetty vuoden 2017 luontoselvityksessä eikä myöskään keväällä 2018, mutta ei ole täysin poissuljettua, etteikö liito-orava voisi tulevaisuudessa alueelle asettua. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa ainakaan tällä hetkellä.

Alue C

Alue C sijaitsee Kauppatien itäpuolella Puutarhatiestä pohjoiseen. Kyseessä on tyhjä tontti, jolla kasvaa nykyisin hiukan nuorta koivua ja mäntyä sekä kookas raita.

Alue C ei sovellu liito-oravan pysyväksi elinpiiriksi, mutta laji voi liikkua sen kautta. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa.

Alue D

Alue D sijaitsee Kuusitien itäpuolella Juholankujasta pohjoiseen. Se muodostuu tyhjästä tontista, jolla on aiemmin sijainnut rakennus. Vanhan puutarhan jäänteinä alueella kasvaa jonkin verran puutarhakasveja, koristepensaita, lehtikuusi sekä kookas lehmus. Kuusitien varressa on nuoria mäntyjä ja kuvion itäosassa kasvaa melko varttunutta koivikkoa. Alueella ei ole haapaa, harmaaleppää eikä liito-oraville suojaa tarjoavia kuusia.

Alue D soveltuu huonosti liito-oravan elinympäristöksi, mutta laji voi toki liikkua sen kautta. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa.

Alue E

Alue E sijaitsee Juholankujan itäpuolella. Kyseessä on omakotitalojen väliin jäävä tyhjä tontti. Puusto on enimmäkseen niukkaa, joskin alueen itäreunalla kasvaa melko varttunutta koivua. Lisäksi puustossa tavataan muutama raita sekä vähän harmaaleppää.

Alue E soveltuu huonosti liito-oravan elinympäristöksi, mutta laji voi toki liikkua sen kautta. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa.

Alue F

Alue F sijaitsee Palomäentien ja radan välissä. Se muodostuu tyhjästä tontista villiintyneine puutarhoineen. Puuston tiheys vaihtelee varsin paljon tiheiköistä aukkoihin ja kuvion itäosan niittymäiseen alueeseen. Kuviolla kasvaa koivua, lehtikuusta ja raitaa.

Alue F soveltuu huonosti liito-oravan elinympäristöksi, mutta laji voi toki liikkua sen kautta. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa.

Alue G

Alue G sijaitsee Ahopellossa SOS-Lapsikylän länsi-, etelä- ja osin itäpuolella. Se on valtaosin metsäinen ja maapohjaltaan rehevä. Järven rannassa kasvaa männikköä mutta muuten puusto on vahvasti lehtipuuvaltaista. Pääpuulaji on suurimmalla osalla aluetta koivu, jonka ohella kosteapohjaisemmilla paikoilla kasvaa harmaaleppää. Järven rannan läheisen männikön länsireunalla on muutama kookas haapa, mutta runsaammin haapaa esiintyy alueen länsiosassa. Siellä on kaiken kaikkiaan runsas kymmenkunta järeää haapaa, jotka sijaitsevat kuitenkin voimakkaasti harvennetussa metsässä. Tämä heikentää alueen sopivuutta liito-oravalle.

Alue G soveltuu kohtalaisesti liito-oravan elinpiiriksi (varsinkin ruokailualueeksi). Parhaiten lajille sopivia ovat alueen länsiosat Koivutien lähistöllä. Liito-oravan esiintymiseen viittaavia merkkejä ei löydetty vuoden 2017 luontoselvityksessä eikä myöskään keväällä 2018, mutta ei ole täysin poissuljettua, etteikö liito-orava voisi tulevaisuudessa alueelle asettua. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa ainakaan tällä hetkellä.

Alue H

Alue H sijaitsee Pekankujan varrella. Kyseessä on rakentamaton tontti, jolla kasvaa vain muutamia puita.

Alue H ei sovellu liito-oravan elinympäristöksi, eikä lajia ole tarpeen ottaa huomioon alueen maankäytössä.

Alue I

Alue I sijaitsee Taitotien ja Savonlinnantien välissä. Se koostuu melko metsäisestä tyhjästä tontista, jolta löytyi vanha kivijalka. Tontin länsiosan suhteellisen vaihteleva puusto koostuu enimmäkseen koivuista ja männyistä, joiden lisäksi tavataan paljon nuorta vaahteraa. Alueen itäosassa kasvaa koivikkoa-männikköä.

Alue I soveltuu melko huonosti liito-oravan elinpiiriksi (lähinnä ruokailualueeksi), mutta eläimet voivat liikkua sen kautta. Ei ole kuitenkaan täysin poissuljettua, etteikö liito-orava voisi tulevaisuudessa alueelle asettua. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa ainakaan tällä hetkellä.

Alue J

Alue J sijaitsee Kullerotien ja Mansikkatien ympäristössä. Sen itäisimmässä osassa sijaitsee tyhjä tontti, joka on avoimen rehevän niittymäisen kasvillisuuden vallitsema. Samoin Kullerotien pohjoispuolella on käytännössä puuton tyhjä tontti. Lisäksi alueeseen kuuluu puutarhaa sekä alueen eteläosassa myös metsää. Metsän puusto muodostuu pääosin koivusta ja männystä, mutta sekapuina kasvaa myös vähän harmaaleppää sekä jokunen melko kookas haapa.

Alue J soveltuu melko huonosti liito-oravan elinpiiriksi, mutta eläimet voivat liikkua sen kautta. Ei ole kuitenkaan täysin poissuljettua, etteikö liito-orava voisi tulevaisuudessa asettua alueen eteläosan metsään. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa ainakaan tällä hetkellä.

Alue K

Alue K sijaitsee Saunalahden rannalla Kiermin niemestä lounaaseen. Kaikista tässä työssä kartoitetuista alueista liito-oravan kannalta laadultaan selvästi paras metsäkuvio sijaitsee sen länsiosassa. Kuviolla kasvaa varttunutta lehtomaista sekametsää pääpuulajeinaan kuusi ja haapa (Kuva 1). Kuviolla on kymmenkunta järeää haapaa, joiden ympärillä kasvaa runsaasti liito-oraville suojaa tarjoavia kuusia. Lisäksi lähistöllä on nuorempaa haapaa sekä järeitäkin haapoja, joiden vierestä suojapuut kuitenkin puuttuvat. Yhdessä kuvion haavoista on tikkojen kaivertama kolo, joka sopisi hyvin liito-oravan pesä- ja levähdyspaikaksi. Kolo oli kuitenkin keväällä 2018 naakkojen käytössä. Alueen K itäosassa on varttunut harvaa koivikko, jossa kasvaa sekapuuna mäntyä. Tämä alue ei ole liito-oravalle yhtä laadukasta elinympäristöä, sillä harvassa metsässä eläimet ovat alttiimpia saalistukselle. Liito-oravalle sopivasta metsiköstä on hyvät puustoyhteydet järven rantoja pitkin pohjoiseen ja lounaaseen.

Alueella K ei tällä hetkellä esiinny liito-oravaa, mutta metsikkö tarjoaa lajille hyvin sopivan elinympäristön. Siten liito-orava voi asettua alueelle tulevaisuudessa. Mikäli alueelle tullaan rakentamaan, olisi liito-oravan esiintymistä hyvä selvittää uudelleen ennen lopullisen rakentamispäätöksen tekoa eritoten, jos rakentaminen siirtyy useamman vuoden päähän. Varminta olisi tietysti osoittaa kaavoituksessa ainakin liito-oravalle parhaiten sopiva osa (merkitty liitekarttaan) esimerkiksi rakentamatta jätettäväksi virkistysalueeksi.

Alue L

Alue L sijaitsee Savonlinnantien itäpuolella Asevelitien molemmin puolin. Se on pääosin metsäinen. Alueen puusto on melko varttunutta ja pääosin koivuvaltaista, joskin

Kanervatien ympäristön mäellä pääpuulajina tavataan mäntyä. Siirtotien lähellä kasvaa useita järeitä haapoja, mutta vallitseva puusto on siellä melko harvaa.

Alue L soveltuu kohtalaisesti liito-oravan elinpiiriksi. Parhaiten lajille sopivat Siirtotien läheiset metsiköt. Liito-oravan esiintymiseen viittaavia merkkejä ei löydetty vuoden 2017 luontoselvityksessä eikä myöskään keväällä 2018, mutta ei ole täysin poissuljettua, etteikö liito-orava voisi tulevaisuudessa alueelle asettua. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa ainakaan tällä hetkellä.

Kuva 1. Liito-oravalle sopivaa metsää alueella K. Kuvattu 10.3.2018.

Alue M

Alue M sijaitsee Mansikkatien ja Tuirontien välissä ulottuen Tuironkallion länsipuolisen pienen lahden pohjukkaan. Alue on puustoinen, mutta sen varttunut mänty-koivupuusto on harvennettu hyvin harvaksi, lähes puistomaiseksi.

Alue M soveltuu huonosti liito-oravan elinpiiriksi puuston harvuuden vuoksi. Lisäksi alueella ei kasva esimerkiksi haapaa tai harmaaleppää. Liito-oravat voivat kuitenkin liikkua alueen kautta. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa.

Alue N

Alue N sijaitsee Lenkkitien itäpuolella. Kyseessä on pieni rakentamaton tontti, jolla kasvaa vaihtelevaa lehtipuustoa (mm. muutama melko suuri koivu, nuoria raitoja ja harmaaleppiä sekä paikoin runsaasti nuorta pihlajaa).

Alue N soveltuu huonosti liito-oravan elinpiiriksi (lähinnä ruokailualueeksi), mutta eläimet voivat liikkua sen kautta. Maankäytössä ei ole tarpeen erityisesti huomioida liito-oravaa.

Alue O

Alue O sijaitsee Lenkkitien varrella leikkipuiston reunalla. Alueella kasvaa hyvin harvaa järeää männikköä.

Alue O ei sovellu liito-oravan elinympäristöksi, mutta laji voi liikkua sen kautta. Liito-oravaa ei ole tarpeen ottaa huomioon alueen maankäytössä.

Alue P

Alue P sijaitsee Antikanniemen ja Tuironniemen välissä. Se muodostuu omakotitalojen välisistä metsiköistä, joiden puusto on pääosin melko varttunutta. Tätäkin aluetta luonnehtii lehtipuiden runsaus, vaikka paikoitellen pääpuulajina kasvaa mäntyä. Alueen pohjoisosassa Sorvaslahdentien varrella puusto on voimakkaasti harvennettua, ja vaikka siellä kasvaakin muutama melko kookas haapa, on metsä harvuutensa vuoksi liito-oravalle huonosti sopivaa. Etelämpänä Sorvaslahdentien varrella puusto on niin ikään pääosin harvaa samoin kuin Antikanniementien eteläpuolella. Liito-oravan kannalta alueen parhaat metsät sijaitsevat Antikanniementien ja Siirtotien välissä alueen itäosassa. Siellä puusto on varttunutta ja järeää haapaa esiintyy paikoitellen melko runsaasti. Yhdessä haavassa on tikan kovertama kolo, joka sopisi liito-oravan pesäpaikaksi. Suojaa tarjoavia kuusia ei ole.

Alueella P ei tällä hetkellä esiinny liito-oravaa. Liitekarttaan merkitty runsashaapainen alue sopii kuitenkin hyvin lajin elinympäristöksi. Siten liito-orava voi asettua alueelle tulevaisuudessa. Lisäksi osa liito-oravalle laadukkaasta elinympäristöstä on luontoarvoiltaan merkittävää lehtoa, kuten vuoden 2017 luontoselvityksestä ilmenee. Mikäli liitekarttaan merkitylle liito-oravalle hyvin sopivalle alueelle tullaan rakentamaan, olisi liito-oravan esiintymistä hyvä selvittää uudelleen ennen lopullisen rakentamispäätöksen tekoa eritoten, jos rakentaminen siirtyy useamman vuoden päähän.

4. YHTEENVETO

Kartoitetuilta alueilta ei löytynyt merkkejä liito-oravan esiintymisestä keväällä 2018. Liito-oravalle hyvin sopivia metsiköitä kasvaa alueilla K ja P. Näistä varsinkin alue K on laadultaan niin hyvä, että liito-orava voi hyvin asettua sinne tulevaisuudessa. Siten ainakin alueella K kannattaisi tehdä uusi liito-oravakartoitus, mikäli alueelle aiotaan rakentaa ja rakentaminen siirtyy useamman vuoden päähän. Toinen vaihtoehto on merkitä alue kaavassa esimerkiksi virkistysalueeksi. Myös alueen P liito-oravalle parhaiten soveltuviin osiin kannattaisi laatia uusi liito-oravakartoitus, jos alueelle suunnitellaan rakentamista mutta rakentaminen tapahtuu vasta vuosien päästä.

5. KIRJALLISUUS

Luonto- ja ympäristötutkimus Envibio Oy 2017. Luontoselvitys Punkaharjun taajamassa vuonna 2017. 28 s.

Neuvoston direktiivi 92/43/ETY luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta A: 21.05.1992.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittely. Suomen ympäristö 1/2017. Ympäristöministeriö. S. 48-55.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010. Suomen lajien uhanalaisuus –Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

Liite 1. Selvitysalueiden sijainti Punkaharjun taajamassa. (Pohjakartta Maanmittauslaitos 10/2017)

Liite 2. Liito-oravalle parhaiten sopivat metsät (Alue K)

Liite 2. Liito-oravalle parhaiten sopivat metsät (Alue P).